

KA2- Distance learning for vulnerable adults

1. Općenito - učenje na daljinu za *dropoute*

Rano napuštanje školovanja prepreka je gospodarskom rastu i zapošljavanju. Koči produktivnost i konkurentnost te potiče siromaštvo i društvenu isključenost. Sa svojom sve manjom radnom snagom, Europa mora u potpunosti iskoristiti svoje ljudske resurse. Mladi ljudi koji prerano napuste obrazovanje i osposobljavanje sigurno će imati nedostatak vještina i kvalifikacija. Suočeni su s većim rizikom od nezaposlenosti, socijalne isključenosti i siromaštva.¹

Mnoge ustanove za obrazovanje odraslih imaju iskustva u nastavi za *dropoute* u programu Osnovno obrazovanje odraslih. Zbog COVID-19 i zatvaranja škola i javnih ustanova, postojeća kriza učenja se povećala. Zbog nesređenih društvenih i ekonomskih uvjeta, nemali broj polaznika ovog programa bio je isključen iz mogućnosti pohađanja programa. Ipak, organiziranjem nastave za one koji imaju opremu kod kuće polaznici su mogli sudjelovati u nastavi putem Zooma. Ovakvim pristupom sigurno osiguravamo lakši povratak u školu. U nekim slučajevima metode u ovom paketu nisu se mogle implementirati kao aktivnosti učenja na daljinu. To je bilo zato što čak ni tijekom karantene te organizacije nisu imale dozvolu svoje nacionalne agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih za to. Također zbog slabih digitalnih kompetencija sudionika to nije uvijek bilo moguće.

Nastavu putem Zooma tijekom COVID-19 u mnogim su školama karakterizirale uglavnom niža motivacija za sudjelovanje, sudjelovanje bez upotrebe kamere ili čak mikrofona te sudjelovanje manjeg broja sudionika. Nastavnici su polaznicima dali mnogo materijala za samostalno učenje, no polaznici ovog programa nemaju visoko razvijenu kompetenciju učenja, pa ova metoda nije puno pridonijela poboljšanju ostvarenja ishoda učenja. Individualna podrška putem Zooma ili drugih videokonferencijskih alata pokazala se vrlo produktivnom, odnosno nudila je individualnu podršku u učenju. Pozitivan učinak daje prisutnost tehničke podrške tijekom većine lekcija. Time će se poboljšati provedba programa.

2. Obilježja i ograničenja ciljne skupine

Mladi ljudi s nezavršenim obrazovanjem (*dropouti*) jedna su od najranjivijih ciljnih skupina. Pojedinci koji dolaze iz socijalno i ekonomski slabijih obitelji skloniji su napuštanju škole. Mladi ljudi koji napuštaju obrazovni sustav prije stjecanja strukovnog obrazovanja suočavaju se s brojnim izazovima. Osim njihove socijalne ranjivosti i nedostatka podrške za nastavak školovanja, nedostaju im i vještine koje bi im pomogle da prebrode trenutnu situaciju. Zbog nedostatka osnovnog obrazovanja nedostaje im funkcionalna pismenost pa posljedično imaju manje mogućnosti zapošljavanja i ekonomskih mogućnosti. Zbog nedostatka mnogih kompetencija s

¹ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/european-semester_thematic-factsheet_early-school-leavers_en_0.pdf

KA2- Distance learning for vulnerable adults

kojima bi mogli konkurirati na tržištu rada, teže se zapošljavaju, što uzrokuje frustraciju, (osobno) nezadovoljstvo, nemotiviranost te osjećaj otuđenosti i manje vrijednosti.

Postoje četiri glavne kategorije karakteristika *dropouta*: demografske, socijalne i obiteljske, devijantno ponašanje u društvu i u školi. Neke od češćih karakteristika *dropouta* uključuju etničku pripadnost, nizak socioekonomski status, porijeklo iz obitelji s jednim roditeljem, visoku stopu izostanaka s nastave, disciplinske probleme, ponavljanje razreda, slab školski uspjeh i loše rezultate na testovima postignuća. Također, tu su i uloga obitelji u odluci učenika da napusti školu te utjecaj vršnjaka, kao i neuhranjena djeca ili djeca koja zbog lošeg okruženja i socijalne isključenosti moraju ići na posao.

Napuštanje škole posebno se očituje u nerazvijenim zemljama i zemljama u razvoju, u kojima je ova pojava uočena između zadnjih razreda osnovne i srednje škole. U industrijaliziranim zemljama napuštanje se događa u tercijarnom obrazovanju ili sveučilišnim studijima.

Dropout se može klasificirati: prema trajanju (privremeno ili definitivno - ima učenika koji se vraćaju u učionicu nakon nekog vremena, dok drugi trajno napuštaju sustav), prema opsegu (u nekim slučajevima na napuštanje se ne gleda kao cjelinu zbog prelaska učenika u drugu obrazovnu ustanovu), prema trenutku u kojem se to događa (ovo ovisi o putanji koju je učenik napravio i obrazovnoj razini koju je dosegao: predškolska, osnovna, srednja ili sveučilišna).

Napuštanje škole ima različite uzroke koji objašnjavaju pojavu. Dva glavna uzroka su unutar škole i izvan nastave. Unutar škole imaju veze s uzrocima ili unutarnjim čimbenicima učenika. Među njima su: problemi u ponašanju, problemi s učenjem, emocionalni poremećaji, nedostatak motivacije i/ili interesa, aktivan društveni život nakon školskih aktivnosti, slaba identifikacija sa školom, loš uspjeh, ponavljanje. Izvan škole - vanjski uzroci, od socioekonomskih do obiteljskih: uključivanje u rad (zbog ekonomskih problema u obitelji, učenik vidi potrebu za radom i stoga napušta školu), trudnoća, roditelji imaju niska očekivanja u vezi školovanja, roditelji koji nisu stekli obrazovanje, nedostatak stalnog prebivališta, nedovoljna primanja u kući, škole koje se nalaze na velikoj udaljenosti (djeca moraju putovati nekoliko kilometara dok ne stignu na odredište, to utječe na redovito pohađanje nastave), napuštanje škole od strane ostalih rođaka, premalo razgovaranja o školi.

Oni koji su izvan obrazovnog sustava dio su nezaposlenih i socijalno isključenih skupina. Također, te osobe mogu biti dio kriminalnih i nasilnih skupina. Nedostatak obrazovanja sprječava muškarce i žene da budu u mogućnosti pobjeći iz siromaštva jer nemaju mentalne ili fizičke sposobnosti da teže stabilnom i dobro plaćenom poslu. Posljedično dolazi do pada u razvoju gospodarstava.

KA2- Distance learning for vulnerable adults

3. Motiviranje ciljne skupine za pristup aktivnostima učenja na daljinu

Dropouti koji konačno odluče nastaviti školovanje i vratiti se u obrazovni sustav, imaju dovoljno motiva za to. Obično to rade jer su shvatili da će sa završenom osnovnom/srednjom školom dobiti bilo kakvo ili bolje zaposlenje. Ponekad je to kada su se oporavili od obiteljskih problema ili strašnih nesreća koje su im se dogodile i dovele do prekida školovanja. Bitno je da kad *dropout* odluči završiti školu, obično u tome i uspije.

Ciljna skupina sudionika u aktivnostima učenja na daljinu mora se osjećati motivirano za učenje, stoga je vrlo važno stvoriti okruženje u kojem se ti sudionici osjećaju sigurno i prihvaćeno.

Možemo koristiti sljedeće pristupe:

- Korištenje poznatih digitalnih platformi i alata (Viber, Facebook Messenger)
- Učenje ili pomoć u korištenju novih digitalnih alata i platformi (npr. Zoom konferencija)
- Rad u grupama: različito napredovanje sudionika
- Promicanje uzajamne pomoći – oni koji brže napreduju pomažu onima koji napreduju sporije
- Sudionici sudjeluju u osmišljavanju sadržaja učenja.

4. Metode učenja na daljinu za osobe koje su napustile školu

Naziv radionice	KRUG PITANJA
Metoda	Samo pitanja
Svrha/ciljevi	Zainteresirati sudionike za svaku temu i vježbati komunikacijske vještine
Kratki opis	Sudionici vode razgovor samo na temelju pitanja
Online alati	Zoom
Didaktička pomagala	/
Preporučeni broj sudionika	4-6
Trajanje	Najviše 15 minuta

KA2- Distance learning for vulnerable adults

Korak po korak upute za radionicu	1. Mentor odabire temu (povijest, zemljopis...) i dijeli tekst, kratki video ili film o odabranoj temi 2. Mentor na kratkoj priči daje primjer kako napraviti pitanje (postavlja nekoliko pitanja u nizu) 3. Sudionici pripremaju pitanja u 10 minuta koristeći informacije koje su pronašli na Internetu kako bi oblikovali pitanje 4. Mentor mijenja pogled sudionika u prikaz učionice (postavka u Zoomu – Immersive view) 5. Usmjerava sudionike (u smjeru kazaljke na satu) i postavlja pravila komunikacije
Prilagodbe učenju na daljinu: na što trebamo obratiti pažnju, moguće prepreke...	1. U slučaju nepostojanja inspiracije, sudionik može preskočiti postavljanje pitanja 2 puta prije nego što ispadne iz igre

Naziv radionice	EDUKATIVNA KUHINJA
Metoda	Demonstracija
Svrha/ciljevi	Učenje/ostvarenje organizacije, socijalizacije, suradnje, grupne kohezije
Kratki opis	Sudionici u kuhinji uče kroz rad, postižu koheziju, stapaju različite regionalne stilove kuhanja i uživaju u različitostima.
Online alati	Zoom, MS Teams
Didaktička pomagala	Sastojci, lonci, kuhinjska oprema
Preporučeni broj sudionika	6-8
Trajanje	4 sata
Korak po korak upute za radionicu	*Mentor sudionika prethodno obavještava o sastojcima i receptu 1. Pozdrav sudionicima 2. Ledolomac - grupiranje po začinima - sudionici biraju regionalni začim, a zatim se dijele u grupe/sobe 3. Davanje uputa 4. Grupiranje i odabir sastojaka i recepata - sudionici mogu promijeniti dva sastojka

KA2- Distance learning for vulnerable adults

	5. Mentor daje upute i prati grupe i proces 6. Tijekom kuhanja sudionike se potiče na dijeljenje osjećaja, emocija i priča 7. Sudionici jedu zajedno i promišljaju o iskustvi
Prilagodbe učenju na daljinu: na što trebamo obratiti pažnju, moguće prepreke...	Svi bi trebali ići istim tempom Provjera alergija Mentor treba imati kuharske vještine

Naziv radionice	RAZGLEDNICA U BUDUĆNOST
Metoda	Metoda promatranja, percepcije i emocija
Svrha/ciljevi	Pišući razglednicu/pismo sebi u budućnosti, sudionici osvještavaju zašto (ne)studiraju i shvaćaju kako im studij može pomoći u ostvarivanju životnih ciljeva. Cilj je motivirati sudionike da planiraju svoju budućnost i postignu svoje ciljeve u učenju.
Kratki opis	Ovaj alat se često koristi i to uglavnom na početku intervencije. Postoji nekoliko načina za korištenje alata; e-pošta, razglednica, pismo itd. Sudionicima je zabavno i pomalo izazovno pisati sami sebi, ali su uzbuđeni što će jednom u budućnosti dobiti svoja vlastita pisma. Alat se koristi za poboljšanje sposobnosti sudionika da gledaju naprijed i ostvare ciljeve. Nagrada dolazi kada dobiju svoj vlastiti tekst natrag i imaju priliku razmišljati o vlastitom procesu učenja/razvoja.
Online alati	Zoom
Didaktička pomagala	Futureme.org
Preporučeni broj sudionika	bez ograničenja
Trajanje	30-60 minuta

KA2- Distance learning for vulnerable adults

Korak po korak upute za radionicu	Sudionici biraju razglednicu iz kolekcije s različitim motivima i bojama. Uputite sudionike da napišu razglednicu sebi u budućnosti. Također postoji mogućnost da vaši sudionici sami sebi pošalju e-mail.
Prilagodbe učenju na daljinu: na što trebamo obratiti pažnju, moguće prepreke...	• Upute za nastavnike • Primjer uputa za sudionike

Naziv radionice	ŠIPAK
Metoda	Vježbe razvoja refleksije i prevladavanja otuđenja
Svrha/ciljevi	Poticati proces refleksije, podržati razvoj analitičkog i refleksivnog mišljenja te omogućiti primjenu životnog iskustva na daljnji razvoj.
Kratki opis	Ova vježba temelji se na metafori šipka i omogućuje učenikovu refleksiju i angažman kroz kreativni alat.
Online alati	Bilo koji alat za online konferencije
Didaktička pomagala	Papir, olovke ili markeri ili bojice, pametni telefon
Preporučeni broj sudionika	Bilo koji
Trajanje	Do 60 min
Korak po korak upute za radionicu	1. Zamolite sudionike da uzmu list papira, markere ili olovke i nacrtaju šipak s bodljama na stabljici i jasno vidljivim laticama u pupoljcima. - Šipak može imati onoliko latica i bodlji koliko učenici žele. Ali trebaju imati na umu sljedeće: a. Svaki trn znači neku poteškoću (faktor rizika) u njihovom životu. Na podnožju trna zamolite učenike da napišu ključnu riječ koja označava poteškoću s kojom se suočavaju, a na vrhu trna ono što će im pomoći da je prevladaju (zaštitni faktor). Dužina trna može označiti stupanj poteškoće. b. Svaka latica označava kako učenici mogu primijeniti svoje snage i prethodno iskustvo u suočavanju s navedenim poteškoćama za daljnji napredak i postizanje svojih ciljeva. 2. Zamolite sudionike da naprave stanku kako bi razmislili, analizirali iskustvo i zapisali najvažnije aspekte šipka.

KA2- Distance learning for vulnerable adults

	3. Zamolite sudionike da podijele što su stvorili u paru ili trojci.
Prilagodbe učenju na daljinu: na što trebamo obratiti pažnju, moguće prepreke...	Provjera jesu li svi spremni – didaktički pribor

Naziv radionice	POKAŽI I RECI
Metoda	Metoda promatranja, percepcije i emocije
Svrha/ciljevi	Za bolje upoznavanje, za povezivanje grupe, može poslužiti kao energizator
Kratki opis	Sudionici trebaju fotografirati jedan od svojih osobnih predmeta prije video poziva. Tijekom video poziva sudionici trebaju pogoditi kome pripada koja fotografija.
Online alati	Zoom, Teams
Didaktička pomagala	Kamera/telefon <i>Pokaži i reci predložak</i> https://www.mural.co/templates/show-and-tell
Preporučeni broj sudionika	5-10
Trajanje	Max 45 minuta
Korak po korak upute za radionicu	Zamolite sudionike da snime fotografiju jednog od svojih osobnih predmeta prije videopoziva i prenesu je na svoje računalo za lakši pristup kasnije. Zatim izradite mural iz predloška Show and Tell u MURAL-u i pripremite ga za dijeljenje tijekom sesije. Zamolite sve da učitaju fotografiju svojih osobnih predmeta na muralu – nemojte još dodavati imena sudionika pored njihovih osobnih predmeta. Naizmjenično pogađajte koji predmet kome pripada i zašto. Alternativa: fotografirajte svoje cipele, obrok, postavite omiljenu glazbu itd. I pustite druge da pogode kome pripada.

KA2- Distance learning for vulnerable adults

Prilagodbe učenju na daljinu: na što trebamo obratiti pažnju, moguće prepreke...	• Sudionici ne rade fotografije unaprijed ili nemaju fotoapararat. • Sudionici mogu pretraživati fotografije na internetu. • To se može učiniti s glazbom itd. • Radionica se može koristiti kao poticaj za šire teme (vrijednosti, suosjećanje, osobnost, kako napraviti kvalitetnu fotografiju).
---	---

Naziv radionice	VRIJEDNOSTI U NAŠEM ŽIVOTU
Metoda	Učenje kroz razgovor
Svrha/ciljevi	- definiranje vrijednosti - prepoznavanje predrasuda, stereotipa - povezivanje s ljudskim pravima i slobodama, svladavanje osnovnih pojmova - upoznavanje s povijesnim događajima (ratovi, ropstvo, rasizam...) i ličnostima, kršenjima prava
Kratki opis	Sudionici promišljaju o važnosti vlastitih vrijednosti, rad u parovima omogućuje im da iznesu svoje stavove i zapažanja te ujedno prepoznaju kako drugačije mišljenje utječe na njih i zašto. Usvojene temeljne pojmove, povijesne događaje, ličnosti i kršenja ljudskih prava povezuju uz pomoć primjera (produbljujući svoje prikazane priče) koji su izloženi tijekom rada u paru.
Online alati	ZOOM aplikacija
Didaktička pomagala	You tube film
Preporučeni broj sudionika	8
Trajanje	60 min (radionica se može podijeliti u više radionica ovisno o temi)
Korak po korak upute za radionicu	1. Mentor daje kratki uvod o vrijednostima (istakne svoje – kaže što mu puno znači i imenuje vrijednost iz onoga što je rekao). On također poziva druge na promišljanje. 2. Sudionici gledaju kratki nijemi film. Važno je da film ne sadrži govor ili titlove, kako bi svaki sudionik mogao stvoriti svoje mišljenje o filmu.

KA2- Distance learning for vulnerable adults

	3. Sudionici su podijeljeni u parove u e-učionicama kako bi ispričali jedni drugima kako su vidjeli priču filma. Na kraju pokušajte imenovati jednu ili dvije vrijednosti iz prikazanih priča. 4. Sudionici se vraćaju u e-učionicu. Uz pomoć Mentimetra zapisuju vrijednosti koje su odabrali u radu u paru (učitelj izrađuje print screen Mentimetra). 5. Nastavnik povezuje napisane vrijednosti s primjerima temeljnih ljudskih prava ili nečim drugim (slobodi dodaje suprotno značenje – prisila, sila, povezuje ropstvo sa zabranom prisilnog rada i priča o povijesnom događaju).
Prilagodbe učenju na daljinu: na što trebamo obratiti pažnju, moguće prepreke...	1. Zainteresirati "uznemirenog" sudionika - pronalazimo vezu između prezentiranog sadržaja i ponašanja sudionika. Kontaktna točka koja će omogućiti motivaciju sudionika da prati aktivnost. 2. Neaktivnu skupinu možemo potaknuti vlastitim primjerima, prilagođenim ciljnoj skupini (npr. naša događanja u tinejdžerskim godinama). 3. Tema se može prilagoditi različitim nastavnim lekcijama: Povijest, Psihologija... itd. Može se također zaključiti promišljanjem.